

[Lone Dybkjær.]

og jeg synes afgjort, de forsøg, som man fra offentlig side har støttet i de enkelte kommuner, er uhyre lovende og viser, at det er muligt at komme i gang med et sådant arbejde. Vi kender selvfølgelig ikke resultaterne på længere sigt, men starten har været god.

Det næste punkt er spørgsmålet om økonomi; det er jo praktisk taget ikke berørt i den redegørelse, vi har fået, og det er måske det punkt, man savner mest. Jeg tror, vi alle sammen kan blive enige om, at kan der opbygges en god genanvendelsesindustri inden for nogle enkelte områder, som kan betale sig, er der nok ikke nogen, der vil drømme om at gå imod en sådan industri. Men så enkelt er det jo næppe. Erfaringerne tyder på, at skal man kigge på økonomien i forbindelse med genanvendelse, kræver det, at man er opmærksom på dette spørgsmål fra det offentliges side med hensyn til planlægning, og at man formentlig kigger på tingene fra en mere overordnet økonomisk sammensætning.

For genanvendelsesområdet er jo uhyre konjunkturfølsomt — det har vi bl. a. set på papirområdet — og vil vi virkelig gå ind i en genanvendelsesindustri, tror jeg, vi må være indstillet på, at vi i hvert fald i større perioder kan komme til at skulle støtte denne industri fra det offentliges side.

Det økonomiske område må også ses i forbindelse med spørgsmålet om arbejdsløshed, som det er nævnt i redegørelsen. Det er naturligvis en meget ulykkelig situation, vi har her i landet med så mange arbejdsløse, som der er i dag. Det radikale venstre påpegede i sin Plan 75, der blev udarbejdet i november måned, at vi mente, det ville være ønskeligt med et udredningsarbejde, sådan at man ligesom analyserede arbejdsløsheden lidt nøjere. Det blev gjort ud fra den forudsætning, at vi mente, man herved ville være i stand til mere akut, men mere rigtigt at gå ind i arbejdsløshedsproblemet, men også fordi vi er bange for, at den arbejdsløshed, vi ser i dag, er et udtryk for noget mere langsigtet, at der måske er tale om en slags teknologisk arbejdsløshed, altså en situation, hvor det simpelt hen ikke er muligt at skabe ubegrænsede mængder af arbejde til alle.

Genbrug kommer naturligvis ind her i bil-

ledet, fordi det vil kunne betyde et øget antal arbejdspladser, selv om vi naturligvis skal være opmærksom på, at det kan betyde, at nogle arbejdspladser nedlægges og det derfor ikke er så ligetil at sige, at vi bare skal gå over til genbrug, så er alt godt.

Hele spørgsmålet om økonomi er usigeligt kompliceret, og det er vel også en af grundene til, at det praktisk taget ikke er nævnt i redegørelsen. Jeg tror, man skal gøre sig klart, at det hænger meget sammen med den industristruktur og det økonomiske system, vi har i dag, hvor kravet om produktfornyelse jo ikke kun er et krav, der opstår, fordi man slider de gamle produkter ned, men i høj grad fordi der kommer nye og mere effektive produkter på markedet fra konkurrenter, og fordi samfundet ændrer sine behov.

Hermed nærmer jeg mig det tredje hovedpunkt, nemlig spørgsmålet om de politiske målsætninger. Her tror jeg ikke at vi kun kan diskutere genanvendelse isoleret, men at vi er nødt til ligesom at kigge på — naturligvis ikke alt i sådan bred forstand, at vi aldrig bliver færdige med nogen ting, men lidt på, hvad det er for et kulturmønster, vi egentlig ønsker os. Som tidligere nævnt synes vi i 1960'erne at have haft en hel del brug-og-smid-væk-kultur, selv om udviklingen her i landet jo ikke er gået nær så vidt, som den er gået i andre lande. Vi kender den flygtighed, det indebærer, og vi kender tendensen til at løbe efter nye ting.

Jeg tror, vi må diskutere disse overordnede politiske mål, og jeg vil godt illustrere med ét eksempel, hvorfor jeg tror, det er nødvendigt. Miljøudvalget har fra Bryggeriforeningen fået tilsendt et notat om genanvendelse af emballage, om forholdet mellem returglas kontra engangsglas og dåser. Heri er det vist, at man i Sverige har fundet, at når forbruget af engangsudstyr, engangsdåser og engangsemballage stiger, ja, så går det antal gange, som en flaske kan genanvendes, ned. Selv om man naturligvis ikke umiddelbart kan overføre disse forhold til Danmark, synes jeg, de giver stof til eftertanke. Det viser, at når vi går over til en øget anvendelse af engangsemballage, sløser vi også med de ting, der kan genanvendes. Derfor tror jeg man er nødt til at kigge på tingene ud fra et lidt bredere perspektiv og nødt til at diskutere nogle lidt mere over-